

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 121/09-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. marca 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. P. P., Ž., zastúpeného advokátkou JUDr. T. P., Ž., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom súdu podľa čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na rovnosť v právach podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co 507/06-70 z 19. júna 2008, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. P. P. **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. októbra 2008 doručená sťažnosť JUDr. P. P., Ž. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom súdu podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods.1 ústavy a základného práva na rovnosť v právach podľa čl. 12 ods. 1 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 3 Co 507/06-70 z 19. júna 2008.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vydania tohto nálezu:

„1/ Základné práva sťažovateľa JUDr. P. P. priznané v čl. 12 ods. 1, 20 ods. 1, 46 ods. 1, 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co/507/06-70 z 19.6.2008 porušené bolo.

2/ Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 3 Co/507/06-70 z 19.6.2008 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3/ JUDr. P. P. priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 100.000,-Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4/ Krajský súd v Bratislave je povinný v lehote jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu nahradiť trovy konania sťažovateľovi, na účet právneho zástupcu JUDr. T. P. tak ako budú vyčíslené na výzvu Ústavného súdu SR.“

Z obsahu sťažnosti zo súvisiacich spisov Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 19 C 49/02 a sp. zn. 11 C 190/05, do ktorých bolo nahliadnuté, vyplynulo, že sťažovateľ bol ako žalobca účastníkom konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 19 C 49/02, v ktorom sa domáhal ochrany svojej osobnosti proti JUDr. D. K. ako žalovanému v 1. rade a JUDr. J. Č. ako žalovanému v 2. rade v súvislosti s podaním žalovaného v 1. rade ako právneho zástupcu žalovaného v 2. rade, ktoré bolo 2. júla 2001 doručené Okresnému súdu Bratislava III vo veci sp. zn. 27 C 2/01 o ochranu osobnosti. Sťažovateľ považoval toto podanie za hrubo urážajúce a poškodzujúce jeho občiansku česť a pracovnú bezúhonnosť. Okresný súd o žalobe sťažovateľa rozhodol

rozsudkom č. k. 19 C 49/02-79 z 15. októbra 2003 tak, že žalobu zamietol a sťažovateľa zaviazal nahradiť trovy konania žalovaným spolu v sume 47 090 Sk. Sťažovateľ proti tomuto rozsudku podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 2 Co 46/04-109 z 20. októbra 2004 tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil a sťažovateľa zaviazal nahradiť žalovaným trovy odvolacieho konania v sume 31 430 Sk. Rozsudok okresného súdu č. k. 19 C 49/02-79 z 15. októbra 2003 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Co 46/04-109 z 20. októbra 2004 nadobudol právoplatnosť 21. decembra 2004.

Proti rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 46/04-109 z 20. októbra 2004 podal sťažovateľ 30. decembra 2004 dovolanie. Súdny poplatok za podané dovolanie uhradil okresnému súdu na jeho výzvu z 23. januára 2005 vo výške 54 000 Sk 27. januára 2005.

O podanom dovolaní sťažovateľa rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 4 Cdo 28/2005 z 28. februára 2005 tak, že dovolanie sťažovateľa odmietol a sťažovateľa zaviazal nahradiť žalovaným trovy dovolacieho konania v sume 15 740 Sk. Najvyšší súd tak rozhodol potom, ako dospel k názoru, že dovolanie sťažovateľa je neprípustné, a preto neostalo iné, než ho odmietnuť podľa § 218 ods. 1 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a § 243b ods. 4 OSP, keďže smerovalo proti potvrdzujúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu a najvyšší súd nezistil ani vady, ktoré odôvodňovali prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP.

Sťažovateľ podaním doručeným okresnému súdu 9. mája 2005 požiadal okresný súd o vrátenie kráteného súdneho poplatku za podané dovolanie v sume 53 900 Sk s poukazom na ustanovenie § 11 ods. 3 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), keďže jeho dovolanie bolo najvyšším súdom odmietnuté.

O tejto žiadosti sťažovateľa o vrátenie súdneho poplatku rozhodol okresný súd samostatným uznesením č. k. 19 C 49/02-134 z 27. júna 2005 s výrokom: „*súd návrh navrhovateľa o vrátenie súdneho poplatku za dovolanie zamietla.*“ Svoje rozhodnutie okresný súd odôvodnil tým, že ak zákon o súdnych poplatkoch v § 11 ods. 3 ukladá povinnosť súdu vrátiť súdny poplatok v prípade, ak sa „podanie odmietlo“, toto ustanovenie nemožno vykladať tak, že súd je povinný vrátiť súdny poplatok aj za podané dovolanie, keď bolo dovolanie odmietnuté podľa § 243 ods. 4 OSP v spojení s § 218 ods. 1 OSP, pretože

dotknuté ustanovenie hovorí o odmietnutí „podania“, a nie o odmietnutí „dovolania“. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa prerokoval a po preskúmaní ním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu dovolanie ako neprípustné odmietol.

Proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu podal sťažovateľ 18. júla 2005 odvolanie a navrhol napadnuté rozhodnutie odvolaciemu súdu zmeniť tak, že sa sťažovateľovi súdny poplatok v sume 53 900 Sk vracia. Uznesenie okresného súdu je podľa názoru sťažovateľa založené na nesprávnom právnom posúdení veci spočívajúcom v nesprávnom výklade aplikovaného ustanovenia § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch. Zmysel, aký tomuto ustanoveniu priznal okresný súd, je v rozpore s cieľom zákonodarcu. Vo veci sťažovateľa bolo najvyšším súdom jeho podanie odmietnuté. Okresný súd nesprávne interpretoval pojem „podanie“ v § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, pretože „podaním“ toto ustanovenie rozumie aj dovolanie. Ak najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa, svojím rozhodnutím deklaroval, teda autoritatívne konštatoval, neexistenciu práva sťažovateľa podať dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. Ak sťažovateľ nebol oprávnený dovolanie podať, potom poplatok za podanie dovolania zaplatil ten, kto ho nebol povinný zaplatiť, a preto sa poplatok musí vrátiť.

O tomto odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením č. k. 4 Co 261/05-141 z 15. marca 2006 tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 19 C 49/02-134 z 27. júna 2005 potvrdil, keď ho považoval za vecne správne a s jeho dôvodmi sa stotožnil. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa v jeho odvolaní odvolací súd uviedol, že nie je správna, a to preto, že najvyšší súd mohol k svojmu rozhodnutiu o odmietnutí dovolania dospieť až po preskúmaní veci. Uznesenie krajského súdu č. k. 4 Co 261/05-141 z 15. marca 2006 nadobudlo právoplatnosť 21. apríla 2006.

Sťažovateľ podal okresnému súdu 6. decembra 2005 žalobu o zaplatenie 53 900 Sk proti Slovenskej republike – Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ktorú okresný súd prerokovával pod sp. zn. 11 C 190/05. Sťažovateľ tvrdil, že okresný súd vo veci sp. zn. 19 C 49/02 potom, ako najvyšší súd odmietol jeho dovolanie, ostal nečinný a predmetný súdny poplatok za podané dovolanie mu nevrátil. Preto sa podaním z 3. júna 2005 „*Návrhom na predbežné prejednanie nároku na náhradu škody v zmysle § 15 ods. 1 zák. č. 514/2003 Z. z.*“ obrátil na žalovaného, avšak ten v zákonom ustanovenej lehote nereagoval, a preto sťažovateľovi neostalo nič iné, ako podať proti nemu žalobu o náhradu

škody, ktorá mu bola spôsobená nesprávnym úradným postupom okresného súdu vo veci sp. zn. 19 C 49/02, ktorým mu vznikla škoda vo výške 53 900 Sk.

O podanej žalobe rozhodol okresný súd rozsudkom č. k. 11 C 190/05-52 z 8. septembra 2006 tak, že žalobu sťažovateľa zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Okresný súd tak rozhodol vychádzajúc z toho, že nejde o prípad náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom okresného súdu vo veci sp. zn. 19 C 49/02 v dôsledku jeho nečinnosti, keďže okresný súd vo veci sp. zn. 19 C 49/02 o návrhu sťažovateľa na vrátenie súdneho poplatku za podané dovolanie rozhodol uznesením č. k. 19 C 49/02-134 z 27. júna 2005. Keďže toto uznesenie okresného súdu bolo následne potvrdené uznesením krajského súdu č. k. 4 Co 261/05-141 z 15. marca 2006 a nadobudlo právoplatnosť 21. apríla 2006, nemôže ísť ani o prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím.

Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, ktorým navrhol odvolaciemu súdu napadnutý rozsudok zmeniť tak, že žalobe vyhovie. V odvolaní poukázal na to, že na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky sa so žiadosťou o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody obrátil podaním z 3. júna 2005 a okresný súd vo veci sp. zn. 19 C 49/02 o jeho žiadosti o vrátenie súdneho poplatku doručenej okresnému súdu 9. mája 2005 rozhodol až 27. júna 2005. Nesprávnym úradným postupom je aj stav, keď štátny orgán nekoná, hoci je konať povinný. Ak nebol vrátený súdny poplatok okresným súdom sťažovateľovi bez ďalšieho po rozhodnutí dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania, vznikol sťažovateľovi nárok na náhradu škody z nesprávneho úradného postupu. Nesprávnym úradným postupom súdu je nielen jeho úplná nečinnosť, teda spôsobenie zbytočných priťahov v konaní, ale aj nečinnosť, ktorá je výsledkom nesprávnych a nezákonných úvah súdu. Pre prípad, že odvolací súd napriek uvedeným argumentom sťažovateľa napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdí, požiadal sťažovateľ odvolací súd, aby pripustil proti svojmu potvrdzujúcemu rozhodnutiu dovolanie, pokiaľ ide o otázku zásadného právneho významu, a to „*Vráti sa zaplatený súdny poplatok splatný podaním dovolania, ak sa dovolanie odmietlo, bez ďalšieho tomu, kto ho zaplatil?*“.

Krajský súd nariadil vo veci sp. zn. 3 Co 507/2006 pojednávanie na 19. jún 2008. Na tomto pojednávaní sa zúčastnil sťažovateľ a poverený zástupca žalovaného. Sťažovateľ v jeho priebehu poukázal na to, že „*nesprávny úradný postup a nevrátenie súdneho*

poplatku namieta od samého momentu ako sa malo rozhodnúť o jeho vrátení až do teraz, lebo doteraz súdny poplatok vrátený nebol“. Sťažovateľ poukázal zároveň aj na zmenu právnej úpravy – novelizáciu zákona o súdnych poplatkoch s účinnosťou od 1. júla 2007 – podľa ktorej je zrejmé, že súdny poplatok sa vracia nielen v prípade odmietnutia podania, ale aj v prípade odmietnutia dovolania.

O podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 3 Co 507/06-70 z 19. júna 2008 tak, že rozsudok okresného súdu č. k. 11 C 190/05-52 z 8. septembra 2006 potvrdil a trovy odvolacieho konania žalovanému nepriznal. V odôvodnení tohto rozsudku krajský súd uviedol, že sťažovateľ správne tvrdí, že o vrátení súdneho poplatku koná súd z úradnej povinnosti, avšak v konaní nebolo preukázané, že by okresný súd vo veci sp. zn. 19 C 49/02 takto nepostupoval. Ak bol okresný súd vo veci sp. zn. 19 C 49/02 po rozhodnutí najvyššieho súdu o podanom dovolaní toho názoru, že nárok na vrátenie súdneho poplatku sťažovateľovi nevznikol, v takom prípade nebol povinný o tom z úradnej moci vydať rozhodnutie, jeho povinnosťou po vrátení spisu z najvyššieho súdu, k čomu došlo 14. apríla 2005, bolo vo vzťahu k súdnym poplatkom spis iba poplatkovo preveriť a dať príkaz na uloženie do archívu. Keďže sťažovateľ podal žiadosť o vrátenie súdneho poplatku z 2. mája 2005, okresný súd o nej konal a rozhodol uznesením z 27. júna 2005, ktoré je právoplatné od 21. apríla 2006. Okresný súd bol preto v konaní sp. zn. 11 C 190/05 viazaný v zmysle § 134 OSP právoplatným uznesením okresného súdu č. k. 19 C 49/02-134 z 27. júna 2005 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 4 Co 261/05-141 z 15. marca 2006 a nemožno o prípadnom vrátení súdneho poplatku konať znovu, čo vyplýva z § 170 ods. 1 OSP a § 159 ods. 3 OSP. Podľa názoru krajského súdu okresný súd vo veci sp. zn. 19 C 49/02 konal bez priet'ahov. Ak sťažovateľ poukazoval na zmenu ustanovenia § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch s účinnosťou od 1. júla 2007, ktorá jasnejšie stanovila, ktoré súdne poplatky sa vracajú a z ktorej podľa jeho názoru vyplýva povinnosť súdny poplatok za dovolanie v prípadoch zhodných s prípadom sťažovateľa vrátiť, toto tvrdenie sťažovateľa nepovažoval krajský súd za významné preto, že táto novela zákona o súdnych poplatkoch na sťažovateľovu vec nedopadá, keďže nepôsobí spätne, ako aj preto, že o jeho žiadosti o vrátenie súdneho poplatku už bolo právoplatne rozhodnuté v konaní sp. zn. 19 C 49/02.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľ poukazuje na to, že rozhodnutie okresného súdu č. k. 19 C 49/02-134 z 27. júna 2005 a rovnako tak rozhodnutie krajského súdu č. k. 4 Co 261/05-141 z 15. marca 2006 sú zmätočné a nadbytočné, pretože nebol žiaden vecný a právny dôvod reagovať na žiadosť sťažovateľa o vrátenie súdneho poplatku rozhodnutím, čo vyplýva podľa názoru sťažovateľa aj z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu č. k. 3 Co 507/06-70 z 19. júna 2008.

K porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím krajského súdu č. k. 3 Co 507/06-70 z 19. júna 2008 došlo podľa názoru sťažovateľa preto, že toto rozhodnutie nie je riadne odôvodnené, neobsahuje náležitosti odôvodnenia rozsudku podľa § 157 ods. 2 OSP a nie je z neho najmä zrejmé, ako sa krajský súd vysporiadal s argumentáciou sťažovateľa v odvolaní, o ktorom rozhodoval.

Keďže krajský súd podľa názoru sťažovateľa neodôvodnil odlišnosť svojho právneho názoru od názoru dominujúceho v rozhodnutiach iných súdov, pristupoval k sťažovateľovi v rozpore s princípom rovnosti a nediskriminácie vyplývajúcim z čl. 12 ods. 1 ústavy. Ak sa každý môže spoliehať na to, že v podobnej veci bude rozhodnuté podobne, odchýliť sa od tejto zásady možno iba v prípade, ak je na takýto postup relevantný dôvod, ktorý navyše musí byť v rozhodnutí súdu uvedený. Postup krajského súdu, ktorý nerešpektoval tento princíp, bol voči sťažovateľovi preto diskriminačný.

K porušeniu základného práva sťažovateľa vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy malo dôjsť preto, že sťažovateľovi bolo upreté jeho právo na majetok, ktorým bol aj zaplatený súdny poplatok, pretože tento mu v zmysle § 11 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch bol okresný súd povinný vrátiť. Sťažovateľ spoliehajúc sa na právnu úpravu mal pohľadávku na jeho vrátenie, svedčala mu legitímna nádej na nadobudnutie tohto jeho majetku – na vrátenie súdneho poplatku, pretože pre povinnosť okresného súdu vrátiť mu poplatok boli splnené všetky predpoklady ustanovené zákonom.

K porušeniu základného práva sťažovateľa na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom súdu podľa čl. 46 ods. 3 ústavy malo dôjsť tým, že rozsudok krajského súdu je v rozpore s princípom, podľa ktorého je štát povinný odstrániť každú nezákonnosť, ku ktorej došlo pri výkone štátnej moci. K náprave v tomto prípade mohlo dôjsť iba vyhovením sťažovateľovej žalobe o náhradu škody.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co/507/06-70 z 19. júna 2008 došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 12 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy.

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda

nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Nahliadnutím do pripojeného súvisiaceho spisu ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal dovolanie proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu z dôvodov uvedených v § 237 písm. f) OSP. Ústavný súd si v tomto smere vyžiadal aj stanovisko priamo od sťažovateľa, ktorý mu na dopyt z 10. marca 2009 uviedol, že dovolanie proti napadnutému rozhodnutiu podal a faxom doručil opis predmetného dovolania ústavnému súdu. Dovolanie bolo podané 10. septembra 2007.

O podanom dovolaní ku dňu rozhodnutia ústavného súdu najvyšším súdom ešte rozhodnuté nebolo. Vzhľadom na túto skutočnosť právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa vyplývajúcim z ústavy a dohovoru prináleží najvyššiemu súdu v dovolacom konaní, čím je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2009